

Vägledning för svenska arter i
habitatdirektivets bilaga 2
NV-01162-10
Beslutad: 20 januari 2011

Småsvalting

Alisma wahlenbergii

EU-kod: 1940

Länk: Gemensam text (arternas namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#2

BESÖK: STOCKHOLM - VALHALLAVÄGEN 195
ÖSTERSUND – FORSKARENS VÄG 5, HUS UB
KIRUNA – KASERNGATAN 14
POST: 106 48 STOCKHOLM
TEL: 08-698 10 00
FAX: 08-698 14 80
E-POST: REGISTRATOR@NATURVARDSVERKET.SE
INTERNET: WWW.NATURVARDSVERKET.SE

Biologi – ekologi

Länk: Gemensam text (biologi och ekologi)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#4

Livsmiljö

Småsvalting är en vattenväxt som främst finns på sandiga bottnar, men den kan även förekomma där sanden är lerinblandad och stenig. Arten förekommer antingen i bräckt vatten eller i naturligt mesotrofa-eutrofa sötvatten med förhållandevis hög konduktivitet. Vanliga växtplatser i Bottenviken är laguner och vikar som nyligen bildats och som ligger skyddat från störning av is, strömmar och vågor. Arten har höga krav på vattenkvaliteten och växer bara i relativt klara vatten. Småsvalting växer helt under vattenytan och oftast på 20 till 150 centimeters djup, är siktdjupet bra kan den gå ner till 350 centimeter.

Önskvärd naturlig stress och störning

Småsvalting är konkurrenssvag och gynnas säkerligen av strandbete.

Reproduktion och spridning

Småsvalting är sannolikt mest känslig för störning och växlande vattenstånd under våren-försommaren när årets groddplantor fortfarande är små och dåligt rotade.

Arten sprider sig huvudsakligen vegetativt, men fröna kan transporteras med vatten. Spridningsavståndet är därför beroende av vattensystemets utseende. En rimlig uppskattning av spridningsavstånd är mindre 100 meter.

Status

Länk: Gemensam text (status)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#6

Status och internationellt ansvar

- Sveriges rödlista 2010: Arten är klassad som Starkt hotad (EN).

Rapporterad nationell bevarandestatus 2007

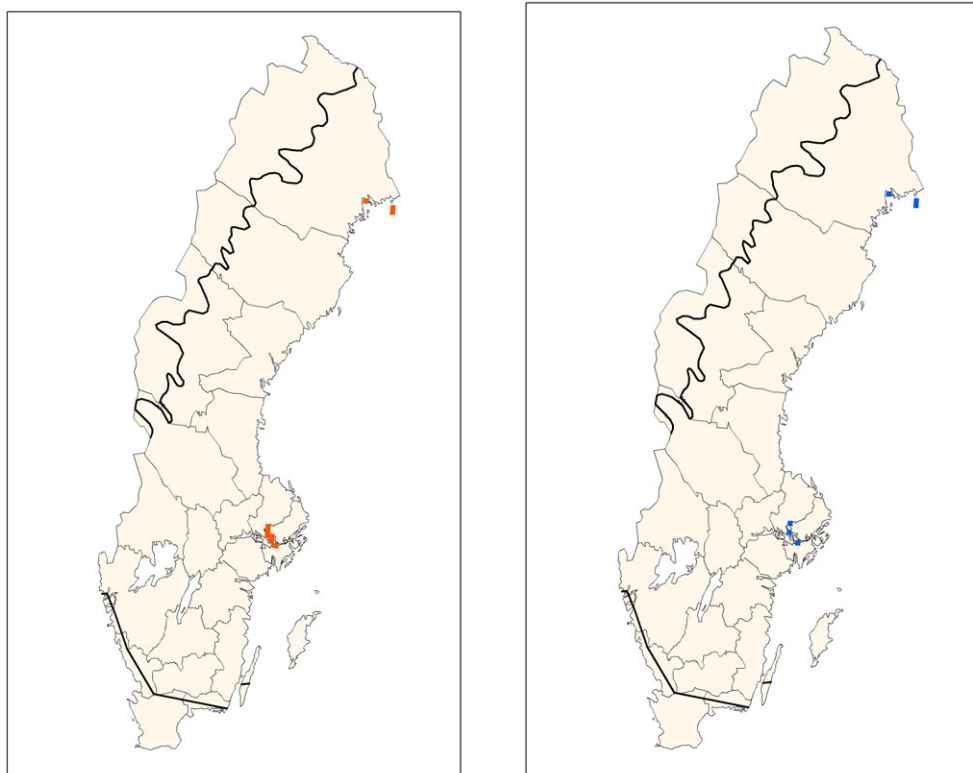
Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpökade för arten (antal)		8		8
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		900		900
Referensvärde (km ²)		1 400		1 400
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Stabil		
Population				
Aktuellt värde (enhet ¹)		100 000		100 000
Referensvärde (enhet ¹)		100 000		100 000
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Artens livsmiljö				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Försämring		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Dålig		
Bedömning trend		Stabil		

¹ Enhet för artens population är antal individer.

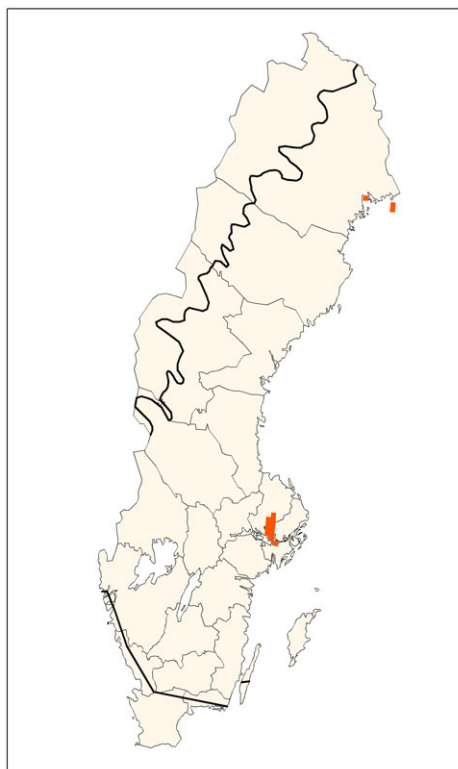
Kommentarer till rapporterade uppgifter

Det bör ske en ökning av utbredningsområdet i Mälaren eftersom det varit ett stort bortfall av populationer under 1900-talet där.

Det är inte troligt att problemen med vattenkvalitet i Mälaren hinner rättas till inom de närmaste 20 åren.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomster (till höger).

Figur 2. Gynnsamt utbredningsområde i Sverige.

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#12

Hotbild

- Arten har försvunnit från många lokaler på grund av försämrad vattenkvalitet, främst till följd av övergödningen av Mälaren.
- Upphört strandbete har även varit orsak till försvinnandet från några lokaler.
- Största hoten idag förutom vattenkvaliteten är båttrafik som drar upp stora vågor och exploatering av stränderna innanför artens växtplatser.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för arten sker, (dvs att artens intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Genomförandet av Åtgärdsprogram för småsvalting.
- Fortsatt övervakning genom floraväkteri.
- Föroreningssituationen mm i Mälaren är ett problem som måste rättas till genom kraftfulla restaureringar av vattenkvalité.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#16

- Arten ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 2 och är en prioriterad art där.
- Arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Den ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 4 och betecknas med N i artskyddsförordningens bilaga 1.
- Vilt levande exemplar av arten är fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel.
- Vilt levande exemplar av arten omfattas av 23§ Artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att förvara och transportera arten..

Bevarandemål och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#24

Förslag till mål (inte fastställda)

<i>Mål – utbredning & förekomst</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Utbredningsområdet för småsvalting ska vara minst 1 400 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år
Förekomstarean för småsvalting ska vara minst 60 km ² i boreal region.	Biogeografisk	Geografisk analys enl. EU:s metodik för artikel 17-rapporter.	Antal km ²	Vart 6:e år

<i>Mål – population</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas 100 000 individer av småsvalting i boreal region.	Biogeografisk	Enligt BI-manual kärlväxter.	Antal individer	Vart 6:e år
Det ska finnas minst XX fertila individer av småsvalting på lokalen YY.	Lokal	Enligt BI-manual kärlväxter.	Antal fertila individer	Vart 3:e år
Det ska finnas minst XX individer av småsvalting på lokalen YY.	Lokal	Enligt BI-manual kärlväxter.	Antal individer	Vart 3:e år

<i>Mål – livsmiljö</i>	<i>Nivå</i>	<i>Metod</i>	<i>Mått</i>	<i>Frekvens</i>
Det ska finnas minst XX km ² lämplig livsmiljö (öppna stränder med sandiga-grusiga bottnar) för småsvalting i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Enligt UF-manual för hav (arbetsversion). Enligt UF-manual för sjöar (arbetsversion).	Antal km ²	Vart 6:e år
Vattenområdet YY / Varje vattenområde med förekomst av småsvalting ska ha ett siktdjup större än 3 m.	Nationell / Område	Enligt UF-manual för hav (arbetsversion). Enligt UF-manual för sjöar (arbetsversion).	Antal m	Vart 6:e år
Vattenområde med lämplig livsmiljö för småsvalting ska minst uppfylla kraven för God ekologisk status i artens gynnsamma utbredningsområde / området YY.	Nationell / Område	Enligt förordning om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (2004:660).	Antal av resp. statusklass	Vart 6:e år

Kommentarer

Minimivån för uppföljning i skyddade områden är uppföljning av populationsstorlek och livsmiljö vart 6:e år.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/arter/artergemensam.pdf#30

Artvis litteratur

Björkqvist, I. 1967. Studies in *Alisma* L. I. Distribution, variation and germination. *Opera Bot.* 17.

Gustavsson, A. 2007. Småsvalling i Mälaren. Läge och trender i Stockholms län 2007. Länsstyrelsen i Stockholms län. Rapport 2077: 33.

Jacobsson, A. 1996. Småsvalling (*Alisma wahlenbergii*) - en förbisedd sällsynthet i vår flora? *Daphne* 7: 6–8.

Jacobson, A. 2005. Åtgärdsprogram för bevarande av småsvalling (*Alisma wahlenbergii*). Naturvårdsverket. Rapport 5499.

Kotiranta, H., Uotila, P., Sulkava, S. & Peltonen, S.-L. (eds.) 1998. Red Data Book of East Fennoscandia. Ministry of the Environment, Finnish Environment Institute & Botanical Museum, Finnish Museum of Natural History. Helsinki.

Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1978. Projekt Linné rapporter 80–92. *Svensk Bot. Tidskr.* 72: 189–203.

Zethraeus, U. 2007. Småsvalling *Alisma wahlenbergii*. En redovisning av inventeringar i Luleå, Råneå och Kalix skärgårdar samt av provrutor i Jämtöavan år 2006. Länsstyrelsen Norrbotten. 2/2007.

Länkar

Virtuella floran <http://linnaeus.nrm.se/flora/>

Kontaktuppgifter

Marit Persson
marit.persson@artdata.slu.se
018-67 26 58

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala